

iStock.com/franckreporter

Duitslands identiteitscrisis leidt tot de opkomst van extreem rechts

- Richard Palmer
- [09-03-2022](#)

In een wereld van onzekerheid en crisis heeft Duitsland behoefte aan vele dingen: Een sterke leider. Een sterker leger. Sterkere grenzen. Een stabiele Euro-economie. Maar er is nog iets waar Duitsland behoefte aan heeft: een identiteit.

In "[Germany's Taboos, Once a Bulwark Against the Far Right, May Now Be Enabling It](#)" [*Duitslands taboes, Eens een Bolwerk Tegen Extreem-Rechts, Kunnen Het Nu Sterker Maken*] schreef de *New York Times* :

Sinds de Tweede Wereldoorlog is het steeds een taboe geweest om de nationale identiteit van Duitsland te definiëren, laat staan haar te vieren. Dit werd beschouwd als een potentiële stap richting het soort van nationalisme dat ooit het Naziregime mogelijk maakte. Naar vlaggen werd misnoegd gekeken, evenals naar het rechtstaan voor het volkslied.

Maar aangespoord door een gevoel van verloren controle over de grenzen, economie en politiek van het land, reiken vele Duitsers uit naar een gemeenschappelijke identiteit, maar vinden slechts een lege ruimte.

The Trumpet waarschuwde voor deze lege ruimte in 2014 ("Germany's Identity Crisis"). Brad Macdonald schreef, "Veelzeggende veranderingen in de wereldpolitiek – de Islamitische Staat, Ruslands agressie tegen Oekraïne, Libië, de terugtrekking van Amerika, Europa's schuldencrisis, enz. – dwingen de Duitse leiders en bevolking om enkele fundamentele vragen opnieuw te bekijken: *Wie is Duitsland? Wat is Duitsland? Wat is Duitslands rol in Europa? Wat is Duitslands rol in de wereld in de 21^e eeuw?*"

Tot voor kort draaide de naoorlogse identiteit van Duitsland helemaal om pacifisme, een afwezigheid van militaire macht, en multilateralisme, verklaarde Macdonald. Maar in de huidige wereld is dit niet langer een leefbare optie. Wat blijft er dan nog over van Duitslands identiteit? "Duitsland heeft *wel degelijk* een identiteitscrisis," concludeerde hij. "De Duitsers worden gedwongen om in te zien dat zachtmoedigheid en passiviteit onbezonnen en gevaarlijk zijn in een wereld die in toenemende mate onstabiel, gewelddadig en anarchistisch wordt."

"We moeten Duitsland in de gaten houden wanneer het door deze identiteitscrisis gaat," schreef hij. "Dit creëert een nieuwe Duitse natie: een natie die veel actiever en agressiever is dan wat we tot nu toe gewend zijn; een natie die een agressief politiek en militair machtscentrum is."

De *New York Times* waarschuwde dat alleen de nieuwbakken Alternative für Deutschland (AfD) bereid is over Duitslands identiteit te praten:

Alleen de AfD, wiens populisme hen ver weg van de gangbare politieke normen plaatst, belooft openlijk om een verlangen naar patriottisme te vervullen dat in andere landen gewoon normaal zou zijn. Het resultaat is dat een sociale en politieke norm bedoeld om extreemrechts in toom te houden, hen nu extra kracht geeft. Deze focus op identiteit heeft het – ook al krijgen ze waarschijnlijk onvoldoende stemmen om te regeren - voor de AfD mogelijk gemaakt om de nationale discussie in hun voordeel te keren, en zichzelf te presenteren als de voorvechters van de gewone Duitser.

De toevloed van vluchtelingen in de afgelopen jaren heeft een bijzondere spanning veroorzaakt, zei Professor Ben-Ghiat. "In

Duitsland is het niet eens toegestaan om te zeggen dat je trots bent Duitser te zijn. Je moet zeggen dat je Europeaan bent,” zei ze. “Wanneer die mensen dan binnenkomen, wat blijft er voor hen dan over?”

Wanneer mensen controleverlies ervaren, zoeken ze een sterkere band met een groepsidentiteit, en zijn ze ook meer geneigd hun groep meer macht te verlenen, zei Professor Fritsche als bevinding van zijn onderzoek. De traditionele Duitse partijen zijn wegens de eraan verbonden politieke taboes altijd terughoudend geweest om dat verlangen te bespelen. Maar de AfD is bedreven gebleken in het uitbuiten ervan.

Dit is een belangrijke reden waarom de AfD als een komeet de lucht in schoot. In September 2013 stonden de Duitse kranten vol met waarschuwingen dat de federale verkiezingen het politieke systeem op zijn kop konden zetten. De reden: een nagelnieuwe parvenu partij zou 5 procent van de Duitse stemmen en een stem in het parlement kunnen winnen. “*Euroskeptische Partij Alternative für Deutschland veroorzaakt angst in de rust*”, was de kop in de *Times*.

- 25 mei 2014: AfD won 7,1 procent in het Europees Parlement en verkreeg zijn eerste parlementaire zetels.
- 31 aug. 2014: AfD won 9,7 procent van de regionale verkiezingen in Saksen en verkreeg zijn eerste zetels ooit in een landelijk parlement.
- 14 sept. 2014: AfD won 10,6 procent van de stemmen in Thüringen en 12,2 procent in Brandenburg.
- 15 feb. 2015: AfD won 6,1 procent van de stemmen in Hamburg, zijn eerste overwinning in een West-Duitse deelstaat.
- 10 mei 2015: AfD won 5,5 procent van de stemmen in Bremen, nog een West-Duitse deelstaat.

Er waren weinig deelstaatverkiezingen in 2015 waardoor het moeilijk is de vooruitgang van de AfD te meten. Echter, de immigratiecrisis trof Duitsland hard in dat jaar, en de AfD was de partij die bereid was over immigratie en identiteit te praten, terwijl de gangbare partijen over geen van beide willen spreken. “De vluchtelingencrisis bespoedigt een transformerende identiteitscrisis in Europa,” schreef Brad Macdonald in “Europa’s Oude Demonen Keren Terug.” “Er is nog een andere belangrijke kant aan deze crisis die onderbelicht is gebleven. Dit is de impact die de vluchtelingencrisis heeft en in toenemende mate op Europa zal hebben. ... Europa ervaart een transformerende identiteitscrisis.”

De verkiezingsresultaten sinds dat artikel eind 2015 geschreven werd, spreken voor zich:

- 13 maart 2016: De AfD werd derde in de verkiezingen in Rijnland-Palts en Baden-Württemberg, met respectievelijk 12,6 procent en 15,1 procent, ruim het dubbele van hun vorig niveau in West-Duitsland. In de verkiezingen diezelfde dag in Saksen-Anhalt eindigde de AfD *tweede*, met 24,2 procent van de stemmen.
- 4 sept. 2016: De AfD werd tweede met 20,8 procent van de stemmen in Mecklenburg-Voorpommeren, waarbij ze Kanselier Merkels partij in *haar eigen district* versloegen.
- 18 sept. 2016: In de Berlijnse deelstaatverkiezingen won de AfD 14,2 procent.

“HET DUITSE POLITIEKE SYSTEEM IS IN ELK GEVAL IN BERLIJN UITEENGEVALLEN,” merkte George Friedman (Geopolitical Futures) op bij het volgen van de verkiezingen in Berlijn. “Als de Berlijnse resultaten worden herhaald in de rest van het land WORDT DUITSLAND ONBESTUURBAAR. ... Dit resultaat duidt er op het eerste gezicht op dat het fundament van Europa, Duitsland, RICHTING EEN AANZIENLIJKE POLITIEKE CRISIS EVOLUEERT, DIE ZAL BLIJVEN NAZINDEREN.” (20 sept. 2016; nadruk van mij).

Het lijkt erop dat de AfD meer en meer aan de verloren Duitse identiteit zal appelleren.

De *New York Times* ging verder:

Deze strategie werd volledig duidelijk gemaakt in de nacht van 17 januari in een bierhal in Dresden, de wieg van de Duitse extreemrechtse beweging. Honderden AfD aanhangers waren bijeengekomen voor een toespraak door Björn Höcke, een van de snel rijzende figuren binnen de partij. ...Wat hij zei ging ver voorbij de normen van de Duitse politiek.

Duitsers zijn “het enige volk dat een monument der schaamte in het hart van hun hoofdstad plaatst,” zei hij, een nauwelijks versluierde verwijzing naar het Holocaust monument in Berlijn. De Duitsers hebben “de mentaliteit van een compleet overwonnen volk,” betoogde hij, maar het is tijd voor het land om zijn geschiedenis opnieuw te omhelzen en een positieve relatie met zijn identiteit te ontwikkelen.

Het applaus van de menigte deed de vloer daveren – een luide manifestatie van hoe opwindend overtreding kan voelen in een aan regels gebonden maatschappij.

“Het fundament van de mogelijkheid tot vooruitgang is identiteit,” verduidelijkte Mr. Höcke later in een interview. ...

Mr. Höcke is een extreem figuur binnen zijn eigen partij, en zijn toespraak veroorzaakte tegenkanting van de nationale leiders van de partij. Maar zijn boodschap toont aan hoe de partij haar voedingsbodem heeft verbreed: door de Duitsers te vertellen dat zij een trotse nationale identiteit moeten hebben, een boodschap die in Duitsland alleen maar van een protestpartij kan komen.

Het artikel wees erop hoe deze AfD-taktiek alle Duitse partijen verder naar rechts drukt – omdat de andere partijen het

succes van de AfD na willen bootsen:

Kanselier Angela Merkel opende haar verkiezingskandidatuur in december met de aankondiging van een meer populistisch programma. Ze stelde zich harder op in het immigratie-thema en pleitte voor het bannen van de Islamitische sluiers die het hele gezicht bedekken, met het argument dat “die geen deel van ons uitmaken” en “waar wettelijk mogelijk verboden moeten worden.”

En hoewel ze de AfD niet met naam noemde, wou ze nadrukkelijk het identiteitsthema naar zich toehalen, toen ze zei dat het aan iedereen toekomt om te beslissen wie “het volk” is, “niet alleen aan een paar enkelingen, hoe luid ze ook mogen wezen.”

De Duitse identiteit wordt een centraal thema in de Duitse politiek op weg naar de nationale verkiezingen. Blijf opletten hoe de Duitsers worstelen met de vraag wie ze zijn en waar ze voor staan, want dit debat leidt tot de terugkeer van een meer traditionele Duitse identiteit. Voor meer over waar dit toe leidt, lees [“Europa’s Oude Demonen Keren Terug.”](#)